

УДК 78.2
78.491

Оксана Захарчук (Львів)

**ПОСТАТЬ ЯРЕМИ ЯКУБЯКА В ТВОРЧОМУ ЖИТТІ
ЛЬВІВСЬКОГО КАМЕРНОГО ОРКЕСТРУ “АКАДЕМІЯ”**

*Захарчук Оксана. Постать Яреми Якубьяка в творчому житті
Львівського камерного оркестру “Академія”*

Розглядаються різні аспекти творчої співпраці українського вченого-музикознавця Яреми Якубьяка з Львівським камерним оркестром “Академія”.

Зокрема, мова йде про музично-громадську діяльність, роботу по аранжуванню та ораторські виступи Якуб'яка.

Ключові слова : камерний оркестр, музичне життя Львова, транскрипція, ораторська майстерність.

Захарчук Оксана. Личность Яремы Якуб'яка в творческой жизни Львовского камерного оркестра “Академия”

Рассматриваются разные аспекты творческого сотрудничества украинского ученого-музыковеда Яремы Якуб'яка с Львовским камерным оркестром “Академія”. В частности, речь идет о музыкально-общественной деятельности, работе по аранжировке и ораторских выступлениях Якуб'яка.

Ключевые слова : камерный оркестр, музыкальная жизнь Львова, транскрипция, ораторское мастерство.

Zakharchuk Oksana. Yarema Yakubyak personality in creative live of Lviv chamber orchestra “Academy”

This article considers different aspects of creative cooperation of the eminent Ukrainian scholar-musicologist Yarema Yakubyak with Lviv chamber orchestra “Academy”. In particular, the article depicts Yakubyak’s musical-public activity, his work concerning arrangement and orator appearances.

Key words : chamber orchestra, music life of Lviv, transcription, orator skill.

Яскрава творча особистість Яреми Васильовича Якуб'яка асоціюється насамперед з науковою діяльністю вченого-мистецтвознавця, який вніс нову творчу енергію в українське музикознавство другої половини ХХ століття.

Загальновідомо, що Я. Якуб'як проводив активну музично-громадську діяльність як організатор різноманітних музичних імпрез у Львові, що стимулювало музичне життя міста, а також вів значну просвітницьку роботу як лектор-музикознавець. Блискучий ораторський талант Я. Якуб'яка та широка ерудиція забезпечили йому великий успіх на педагогічній ниві. Необхідно відзначити ще одну грань таланту непересічної особистості Я. Якуб'яка – це композиторські інтенції митця.

Багатогранне обдарування Я. Якуб'яка проявилось у його творчій співпраці з Львівським камерним оркестром “Академія”. Цей колектив, який став творчою лабораторією професійної майстерності молодих камералістів, привернув увагу вченого високим виконавським рівнем. Отже, метою даної

публікації є висвітлення окремих сторін багаторічної співпраці митця з Камерним оркестром Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. Особливості такої співпраці проявилися в трьох аспектах: в організаційній, лекторській та композиторській діяльності. Останній аспект проявився в численних транскрипціях різноманітних музичних творів, окремі схвальні відгуки на які можна зустріти в статтях і рецензіях Л. Кияновської, В. Козлова, Л. Мельник, Н. Швець. Оскільки ця форма діяльності вченого не є дослідженою, нам видається доречним і актуальним її висвітлення. Завданням нашої статті є зробити певні узагальнення, дати цілісне уявлення про співпрацю вченого з оркестром.

Активна музично-громадська діяльність Я. Якубьяка посприяла значному пожвавленню музичного життя Львова кінця ХХ-го століття. Ярема Васильович був генератором ідей щодо проведення різноманітних музичних імпрез. Він працював з невтомною енергією. Подиву гідна його майже фанатична самовідданість служінню українській музичній культурі засвідчує високу громадянську свідомість митця. Безпосереднє відношення до музичних подій міста Лева зумовлювалося ще й тим, що Я. Якубьяк мав відповідне службове становище і згідно займаних адміністративних посад – проректора з наукової роботи Вищого музичного інституту ім. М. В. Лисенка (тепер – Львівська національна музична академія ім. М. В. Лисенка) і заступника голови Львівської організації Спілки композиторів України – на ньому лежала велика відповідальність.

З ініціативи Я. Якубьяка і з його дієвого, активного сприяння були прекрасно організовані та проведені фестивалі музики Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя, М. Лисенка, В. А. Моцарта, Д. Скарлатті, І. Стравінського, “Дні американської та української музики”, “Дні культури України – пам’яті жертв голодомору”, дні до “60-річчя заснування Союзу Українських Професійних Музик”, “Дні Моцарта”, “Дні Людкевича” (щорічні), Міжнародний фестиваль сучасної музики “Контрасти”. Власне “Контрасти” стали улюбленим дітищем Я. Якубьяка. Започаткований 1995 року Фестиваль став чи не єдиною можливістю на той час для українських композиторів представити свої твори в контексті світової музики. Саме естетична концепція Фестивалю, сформульована Яремою Васильовичем, привабила багатьох видатних музикантів з різних країн Європи та Америки. У всіх цих музичних імпрезах брав участь Львівський камерний оркестр.

Окремим розділом музично-громадської роботи Я. Якубьяка була його культурно-просвітницька діяльність як лектора-музикознавця. Ярема

Васильович виступав зі вступним словом до концертів, одним з активних організаторів яких він був. Особливо слід виділити анотації митця до таких концертів: святкова академія з нагоди 60-літнього ювілею Мирослава Скорика в Оперному театрі, концерти Моцартівського товариства, головою якого був Я. Якуб'як, а також концерти вокальної музики Станіслава Людкевича з нагоди ювілею композитора.

Багаторічна творча співпраця Я. Якуб'яка-мистецтвознавця з Львівським камерним оркестром "Академія" стимулювала діяльність Я. Якуб'яка як лектора. Його анотації до концертів відзначалися чіткістю, стрункою логічністю викладу. Зауваження стосовно образно-емоційного змісту, форми, стильових та стилістичних особливостей виконуваних музичних композицій були професійно грамотні і викладалися доступною, зрозумілою для непідготованого слухача мовою. Окремо слід звернути увагу на акторський талант Я. Якуб'яка та виділити його манеру подачі музикознавчого тексту: це було найвищою мірою артистично в доступному для сприйняття темпі. Коли Я. Якуб'як хотів звернути увагу слухачів на якесь важливе повідомлення, то він це робив у такий спосіб: спочатку підводив мову до нього, а потім замовкав, зупинявся, згодом робив декілька кроків у протилежний бік і вже аж тоді виголошував свою квінтесенцію. Підкреслення важливих думок пропонованого вступного слова (чи наукових доповідей на різноманітних конференціях, симпозіумах) в такий спосіб справляло вражаючий ефект, а також, що дуже важливо, забезпечувало якість засвоєння поданої інформації. Кожне слово було глибоко продумане, виважене і несло відповідне, дуже точне, влучне смислове навантаження. Нестандартність мислення, аналітичний розум, енциклопедична обізнаність в питаннях музичного мистецтва (і ширше – в гуманітарному дискурсі) робили мову Я. Якуб'яка надзвичайно цікавою, привабливою, інформативно насиченою, яка виконувала важливу просвітницьку місію. Такі анотації допомагали слухачеві краще зрозуміти твір, усвідомити логіку його композиції, розібратися в особливостях музичної мови та інтерпретаторських нюансах. Ці знання є безцінними, вони впливають на формування художнього смаку слухачів.

Необхідно виділити ще одну досить вагомий сторінку творчої співпраці Я. Якуб'яка з Львівським камерним оркестром як автора транскрипцій різноманітних музичних композицій, що відрізняються за своїми стилістичними і жанровими ознаками. У переважній більшості - це вокальні твори, а також інструментальні твори, здебільшого фортепіанні п'єси. В

майстерних аранжуваннях Я. Якубця ці композиції дістали друге життя, їх виразові можливості збагатилися новими барвами. Наприклад, дуже популярна фортепіанна п'єса С. Людкевича - скерцо "Квочка" в транскрипції Я. Якубця набула виразно жартівливого характеру. Високу професійну мистецьку оцінку цій транскрипції дав нинішній керівник і концертмейстер Камерного оркестру (від 1992 року) Артур Микитка.

З метою реалізації свого проекту, а саме – прем'єрного виконання солоспівів С. Людкевича і В. Барвінського, Я. Якубця зробив аранжування усіх цих творів. Концерт відбувся 6 вересня 1998 року у переповненій залі Будинку органної і камерної музики. Співала Наталя Дацко в супроводі Львівського камерного оркестру. Серед інших творів згаданих композиторів прозвучали, зокрема, такі аранжування: солоспіви С. Людкевича "Спи, дитинко моя", "Ой, вербо, вербо", "Одна пісня голосенька", "Про ніженьки", "Зажурилась молода удівонька", "Тайна", а також солоспіви Василя Барвінського "Ой, люлі, люлі", "Вечором в хаті", "Чи ти мене вірно любиш", "Ой, сумна, сумна", "Ой, ходить сон".

Перш ніж розпочати роботу над транскрипцією того чи іншого музичного твору, Я. Якубця глибоко проникав в його образно-емоційний зміст, у сферу виразових засобів композитора і тільки після цього втілював свої творчі ідеї в аранжуваннях. Ось чому усі перекладення Я. Якубця є високо мистецькі, досконалі твори. В цьому процесі має також неабияке значення і художня інтуїція, почуття естетичного смаку, відчуття доцільності використання того чи іншого композиційного прийому. Варто підкреслити, що типовою ознакою транскрипцій Я. Якубця є максимальне наближення до оригіналу зі збереженням духу і змісту музики. Я. Якубця намагався окреслити, висвітлити нові відтінки музичного образу, не руйнуючи мистецький задум композитора. Художня цінність транскрипцій Я. Якубця полягає саме в тому, що митець умів схопити основну визначальну рису характеру музики і підкреслити її в своїх аранжуваннях. Доречно зазначити, що навіть Мирослав Скорик заохочував Я. Якубця до композиторської діяльності як творчо обдаровану особистість.

Підсумовуючи сказане, можна стверджувати, що творча співпраця Яреми Якубця з Львівським камерним оркестром "Академія" є яскравою сторінкою музичного життя Львова другої половини ХХ століття.

На завершення відзначимо, що різностороння, багатогранна і надзвичайно інтенсивна діяльність Яреми Васильовича Якубця до нині викликає неабияке зацікавлення і є повчальною для сучасних і майбутніх

покоління у справі служіння рідному народу та розвитку національного українського музичного мистецтва.

СПИСОК ТРАНСКРИПЦІЙ ЯРЕМИ ЯКУБЯКА

ДЛЯ ЛЬВІВСЬКОГО КАМЕРНОГО ОРКЕСТРУ “АКАДЕМІЯ”:

- Анфоссі П. “Le gelosie fortunate” для сопрано і оркестру
Барвінський В. Анданте з фортепіанного Квінтету
Барвінський В. “Пісня пісень” для сопрано, флейти і струнного оркестру
Барвінський В. “Ой люлі, люлі” для сопрано і оркестру
Барвінський В. “Вечором в хаті” для сопрано і оркестру
Барвінський В. “Чи ти мене вірно любиш” для сопрано і оркестру
Барвінський В. “Ой, сумна, сумна” для сопрано і оркестру
Барвінський В. “Ой, ходить сон” (колискова) для сопрано і оркестру
Вівальді А. “Sposa son disperata” для сопрано і струнних
Гендель Г. “Son come navicella” для сопрано і оркестру
Гендель Г. “Solo per voi” для струнних та оркестру
Данкля Ж. Б. Концертна симфонія для 2-х скрипок і оркестру
Дуранте Ф. “Danza, danza” для сопрано і струнного оркестру
Кальдара А. Арія для сопрано і струнного оркестру
Колесса М. Сюїта “В горах”
Колесса М. “Я марила всю ніченьку” для сопрано і оркестру
Людкевич С. Колискова для струнних
Людкевич С. Скерцо “Квочка”
Людкевич С. Пісня без слів (“Українська баркарола”)
Людкевич С. Старовинна пісня
Людкевич С. “Спи, дитинко моя” для сопрано з оркестром
Людкевич С. “Ой вербо, вербо” для сопрано з оркестром
Людкевич С. “Одна пісня голосенька” для сопрано з оркестром
Людкевич С. “Про ніженьки” для сопрано з оркестром
Людкевич С. “Зажурилась молода удівонька” для сопрано з оркестром
Людкевич С. “Тайна” для сопрано з оркестром
Моцарт В. А. Арієта “Dans un bois” для високого голосу і струнних, К. 308
Перголезі Дж. Канцонета для сопрано з оркестром
Ревуцький Л. Прелюдія
Сімович Р. Коломийка для сопрано з оркестром
Скарлатті Д. “Consolati” для сопрано і струнних
Скарлатті Д. Соната сі-мінор
Шуман Р. Інтермецо

ЛІТЕРАТУРА

1. Булка Ю. Обличчя Яреми Якуб'яка перед обличчям Часу / Ю. Булка // Пам'яті Яреми Якуб'яка (1942 - 2002): збірник статей та матеріалів / упор. М. Кушнір. – Львів: Сполом, 2007. – С. 16 - 23. – (Наукові збірки Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка, вип. 17).
2. Горак Я. Епізоди спілкування з Яремою Васильовичем / Я. Горак // Пам'яті Яреми Якуб'яка (1942 - 2002): збірник статей та матеріалів / упор. М. Кушнір. – Львів : Сполом, 2007. – С. 79 - 86. – (Наукові збірки Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка. вип. 17).
3. Кияновська Л. До класики додали джазу, й були овації щоразу... До 40-річчя камерного оркестру /Л. Кияновська // Високий Замок. – 1999. - 7 липня.
4. Кияновська Л. Концертна мозаїка / Л. Кияновська // Музика. – 1996. – № 5. – С. 6, 7, 19.
5. Кияновська Л. Ярема Якуб'як : силует музикознавця, педагога і особистості / Л. Кияновська, Л. Мельник // Пам'яті Яреми Якуб'яка (1942 -2002): збірник статей та матеріалів / упор. М. Кушнір. – Львів : Сполом, 2007. – С. 9 - 15. – (Наукові збірки Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка. вип. 17).
6. Козлов В. Визначена мета життя / В. Козлов // Пам'яті Яреми Якуб'яка (1942 - 2002) : збірник статей та матеріалів / упор. М. Кушнір. – Львів : Сполом, 2007. – С. 69 - 76. – (Наукові збірки Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка. вип. 17).
7. Козлов В. Львівський камерний / В. Козлов // Музика. – 1996. - №3. – С. 9.
8. Мельник Л. І класика, і модерн / Л. Мельник // Культура і життя. – 1997. – 19 лютого.
9. Мельник Л. Парад солістів / Л. Мельник // Суботня пошта. – 1999. – 1 липня.
10. Мельник-Стефанишин Л. Бо коли оркестру сорок років / Л. Мельник-Стефанишин // Поступ. – 1999. – 28 квітня.
11. Микитка А. Львівський камерний оркестр. 1959 - 1999 / А. Микитка. – Львів : Світло й Тінь, 2000. – 111 с.
12. Павлишин С. За поступ і правду / С. Павлишин // Пам'яті Яреми Якуб'яка (1942 - 2002): збірник статей та матеріалів / упор. М. Кушнір. – Львів : Сполом, 2007. – С. 58 - 60. – (Наукові збірки Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка. вип. 17).

13. Скорик М. Згадуючи Ярему Якуб'яка / М. Скорик // Пам'яті Яреми Якуб'яка (1942 - 2002) : збірник статей та матеріалів / упор. М. Кушнір. – Львів : Сполом, 2007. – С. 66 - 68. – (Наукові збірки Львівської державної музичної академії ім. М. Лисенка. вип. 17).
14. Швець Н. Консерваторський камерний / Н. Швець // Советская музыка. – 1980. - №1. – С. 58.
15. Швець Н. “Гайдн, Моцарт, Скорик і Козаренко...” - втілюється в життя музичний проект “Україна-Австрія” / Н. Швець // Високий Замок. – 1998. – 4 грудня.
16. Швець Н. Традиційний Львівський (фестиваль “Віртуози країни”) / Н. Швець // Музыка. – 1988. - № 5. – С. 15.